

УДК 81'243

МОТИВАЦІЯ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОЇ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ

Холмакова Ю.В.

Київський національний університет культури і мистецтв

Стаття присвячена проблемі мотивації до вивчення іноземних мов як феномену сучасної педагогічної науки та практики, розглядаються різноманітні мотиваційні підходи та мотиваційні блоки занять. Практичний досвід переконує нас в тому, що найголовніше у вивченні іноземної мови – це мотивація учнів. Мотивація є найбільш безперечним і вивченим фактором успішності вивчення в цілому і вивченні іноземної мови зокрема. Вона є пусковим механізмом будь-якої діяльності, чи то праця, спілкування чи пізнання. Мотив повинен буди присутнім як на початку заняття, так і в створенні системи мотивів для кожного окремо взятого його етапу. Існує зовнішня та декілька видів внутрішньої мотивації. Мотив повинен стати тією точкою опори, на якій буде з'являтися зміст заняття.

Ключові слова: мотивація, мотив, внутрішня мотивація, зовнішня мотивація, оперативна мотивація, перспективна мотивація, мотиваційна композиція.

Постановка проблеми, зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. В історії освіти іноземна мова завжди займала неоднозначне місце: то вона ставала об'єктом особливої уваги, то опинялась на рівні другорядного предмета. У зв'язку з цим однією з центральних проблем педагогіки вищої школи виступає дослідження мотиваційної сфери особистості як фактора ефективності учбової діяльності, який включає в себе необхідність вивчення усвідомлених мотивів, здатних активізувати особистість у процесі пізнання.

Аналіз останніх досліджень чи публікацій. Комплексність, теоретична і практична значущість проблеми мотивів учіння визначили широту та інтенсивність її дослідження у психології та педагогіці, необхідність винесення на передній план різних аспектів даного феномену. Так, значна увага приділялася вивченню природи мотивів (В.Г. Асеев, Л.І. Божович, Г.І. Щукіна, М.В. Матюхіна, С.Г. Москвичов та ін.), їх зв'язку з психічними процесами, емоціями та почуттями, індивідуальними особливостями суб'єктів учіння (В.С. Мерлін, Н.І. Рейнвальд, К.О. Альбуханова-Славська, І.А. Джидар'ян, М.І. Алексеева та ін.), закономірностей формування мотиваційної сфери особистості (Г.С. Костюк, С.Л. Рубінштейн, О.М. Леонтьев, Л.І. Божович та ін.). Обґрунтовувалася необхідність та робилися спроби дослідити шляхи і методи формування мотивів учіння (В.Г. Асеев, М.В. Гамезо, Л.С. Непомняща, Г.І. Щукіна, С.Т. Григор'ян, А.К. Маркова та ін.). Значна увага приділялася вивченню методики викладання конкретних предметів та їх аспектів як засобу формування мотиваційної сфери суб'єкта учіння, досліджувався мотиваційний потенціал того чи іншого виду навчальної діяльності (Є.І. Пассов, В.П. Кузовльов, Г.В. Рогова, Т.І. Левченко та ін.). Дослідженню мотиваційного компоненту навчальної діяльності студентів та вивченню засобів його формування присвячені роботи Н.О. Савотіної, А.А. Вербицького, А.І. Єпіфанцевої та ін.).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Парадоксальність ситуації, яка склалася на сьогоднішній день, в умовах, коли вивченню іноземної мови приділяється ве-

лика увага, полягає в тому, що ефективність вивчення іноземної мови залишає бажати кращого.

Кожний викладач хоче зробити своє заняття цікавим та захопливим. Практичний досвід переконує нас в тому, що найголовніше у вивченні іноземної мови – це мотивація учнів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у розгляді мотивації до вивчення іноземних мов як феномену сучасної науки та практики.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Психологи стверджують, що однією з найактуальніших проблем сучасної педагогіки є розвиток й постійна підтримка навчальної діяльності, забезпечення сприятливого емоційного клімату на заняттях.

Особливу складність в вивченні іноземних мов дотепер представляє нестаток мотивації. Іноземна мова представляє собою не просто «ще один предмет програми» освіти, це нова система мислення, новий образ світу, тому що мова – не набір знаків, засіб сприйняття; говорити й розуміти мову – це не питання перекладу, це питання бачення світу. Без серйозного стимулу таку задачу не вирішити.

Мотивація є найбільш безперечним і вивченим фактором успішності вивчення в цілому і вивченні іноземної мови зокрема. Вона є пусковим механізмом будь-якої діяльності, чи то праця, спілкування чи пізнання. Існує зовнішня та декілька видів внутрішньої мотивації. Зовнішня мотивація, як правило, націлює учнів на досягнення кінцевого результату вивчення. Внутрішня мотивація має сильний стимулюючий вплив на процес вивчення. А для цього необхідно будувати процес вивчення таким чином, щоб ті хто вивчають мову на кожному етапі відчували просування до наміченої цілі. Крім широко відомої зовнішньої та внутрішньої мотивації, в зарубіжній психології розрізняють глобальну, ситуаційну та інструментальну мотивацію. Дослідження показали, що усі види мотивації необхідні при вивченні іноземної мови.

Зовсім недавно для багатьох учнів єдиним мотивом вивчення іноземної мови було отримання гарної оцінки. Змінилося життя – змінилося відношення до предмету. Знання іноземної мови

стає обов'язковим компонентом професійної діяльності та забезпечує більш повноцінне й цікаве проведення вільного часу. Звідси й посилення відповідальності викладача за рівень знань.

Психологи стверджують, що передача знань від вчителя до учня минаючи власну діяльність учня по оволодінню знань, не представляється можливим. Домінуючими мотивами учбової діяльності учнів повинні стати мотиви пізнання навколишнього світу. При цьому важливо, щоб учні оволодівали діями й засобами цього пізнання, щоб на першому місці були мотиви їх реалізації себе як особистості. Тому необхідно казати про мотивацію, як результат внутрішніх потреб людини, його інтересів й емоцій, цілей та задач, наявність мотивів, направлених на активізацію його діяльності.

Визнаючи провідну роль мотивації в вивченні іноземної мови, викладачу необхідно уявляти собі засоби й прийоми її формування в умовах навчального закладу. При розгляді проблеми мотивації та пошуку шляхів її формування, недопустимим є спрощення її розуміння. Формування мотивації – це не переклад викладачем в голову учнів вже готових мотивів та цілей навчання. Формування мотивів – це насамперед створення умов для проявлення внутрішніх побуджень до навчання, усвідомлення їх самим учнем та подальше сомарозвинення мотиваційної сфери. Між тим при оволодінні іншомовною культурою зовсім не байдуже які мотиви побуджують до здійснення діяльності. Найбільш цінні мотиви важливо довести до рівня повного усвідомлення, щоб надати їм пробуджуючу силу.

Існує багато сучасних підходів до проблеми мотивації з виведенням культури на перше місце. Один з аспектів – вміння орієнтуватися в соціокультурному середовищі країни, мова якої вивчається. Найбільш цікаві в цьому плані роботи Сафонової В.В., Пасова Є.І., Кузовлева В.П., Тучкової Т.У., Монка Б.

Кожний підхід має свої принципи і у всіх присутня необхідність мотиваційної забезпеченості навчання. Але реальність включення механізмів дії мотивів у учнів недостатньо опрацьовані практично. Всі вони впевнено стверджують, що мотив повинен буди присутнім як на початку заняття, так і створення системи мотивів для кожного окремо взятого його етапу. Виділяють три мотиваційних блока заняття:

1. На початку заняття задіюється основний мотив або мотиваційна композиція, з якими логічно пов'язані цілі заняття.

2. Наприкінці – мотиваційний міст до наступного заняття. Це оперативна й перспективна мотивація.

3. Протягом усього заняття діє блок мотиваційної підтримки.

Висновки з даного дослідження. Мотив повинен стати тією точкою опори, на якій будується увесь зміст заняття. Для цього, як зазначає Є.І. Пасов, викладач повинен бути гарним сценаристом, режисером і актором».

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Перспективу подальшого дослідження ми вбачаємо у розгляді мотивації до вивчення фахових дисциплін у майбутніх філологів-перекладачів.

Список літератури:

1. Зробок Н. М. Роль мотивації у вивченні іноземної мови [Електроний ресурс] / Н. М. Зробок, Н. Г. Пономаренко // Четверта Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Науковий потенціал України 2008». – Електронні дані. – Режим доступу: <http://intkonf.org>
2. Красногорова І. Б. Формування мотивів учіння студентів у процесі викладання англійської мови. Автореф. дис. ... канд. пед. наук: Спец.: 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / І. Б. Красногорова. – К., 1999. – 20 с.
3. Матковская И. Роль мотивации в изучении иностранного языка на ранних этапах обучения / И. Матковская // Учитель. – 2005. – № 3. – С. 15-23.
4. Саланович Н. А. Лингвострановедческий подход как средство повышения мотивации при обучении иностранному языку в старших классах средней школы (на материале французского языка) дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения (по отраслям знаний)» / Саланович Николай Андреевич – М., 1995. – 180 с.

Холмакова Ю.В.

Киевский национальный университет культуры и искусств

МОТИВАЦИЯ К ИЗУЧЕНИЮ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ КАК ФЕНОМЕНСОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ПРАКТИКИ

Аннотация

Статья посвящена проблеме мотивации к изучению иностранных языков как феномену современной педагогической науки и практики, рассматриваются различные мотивационные подходы и мотивационные блоки занятия. Практический опыт свидетельствует о том, что главное в изучении иностранных языков – это мотивация учащихся. Мотивация является бесспорным и изученным фактором успешности обучения в целом и изучении иностранных языков в частности. Она является пусковым механизмом любой деятельности, как-то: работа, общение или обучение. Мотив должен присутствовать как в начале занятия, так и в создании системы мотивов для каждого отдельно взятого его этапа. Существует внешняя и несколько видов внутренней мотивации. Мотив должен стать той точкой опоры, на которую опирается все содержание занятия.

Ключевые слова: мотивация, мотив, внутренняя мотивация, внешняя мотивация, оперативная мотивация, перспективная мотивация, мотивационная композиция.

Kholmakova Ju.V.

Kyiv National University of Culture and Arts

MOTIVATION IN FLT AS A PHENOMENON OF MODERN THEORY AND PRACTISE OF PEDAGOGICS

Summary

The following article is devoted to the problem of motivation in foreign language teaching as a phenomenon of modern theory and practice of pedagogics; different motivational approaches and motivational blocks of the lesson are viewed. Practical experience testifies that motivation of learners is an integral part of learning a foreign language. Motivation is an indisputable factor of educational success in general and in FLT in particular. It is the starting point of any activity, such as work, communication, learning. Motive must be present in the beginning of a lesson and in composing a system of motives for each of its consecutive parts. There are external and several types of internal motivation. Motive must become that standing point on which the whole lesson is based.

Keywords: motivation, motive, internal motivation, external motivation, operative motivation, perspective motivation, motivational composition.